

A close-up photograph of a blister pack containing several red, oval-shaped tablets. The tablets are arranged in a grid pattern within the blister pack, which has a textured, metallic appearance. The lighting is soft, highlighting the smooth surface of the tablets.

Lääkehoito vammaistyössä

Riina Lindström

Lääkkeen määritelmä

Läkelaki: lääkkeeksi voidaan luokitella aineet, jotka ehkäisevät, lievittävät tai parantavat sairauksia tai niiden oireita

Lääkkeet voivat myös parantaa, korjata tai muuttaa elintoimintoja

Lääkkeitä voivat olla myös terveydentilan tai sairauden selvittämisessä auttavat aineet

Käsitteitä

- **Lääke:**

Sisältää yhtä/ useampaa vaikuttavaa ainetta, joilla todettu olevan vaikutuksia elimistöön.

- **Alkuperäisvalmiste:**

Lääkeaineen kehittäjän tai tämän oikeuttaman tahon markkinoille tuoma lääkevalmiste.

- **Rinnakkaisvalmiste:**

Eli geneerinen valmiste sisältää samaa vaikuttavaa ainetta kuin alkuperäisvalmiste.

- **Vaihtokelpoinen
lääkevalmiste:**

Rinnakkaisvalmisteita, jotka ovat saman tai lähes saman hintaisia.

- **Erityislupavalmiste:**

Lääkevalmiste, jolla ei Suomessa myyntilupaa, mutta voidaan myöntää käyttö lupa lääkärin erityislupahakemuksen perusteella.

- **Lumelääke:**

Eli plasebo ei sisällä elimistöön vaikuttavia aineita.

Lääkkeeltä vaadittavat ominaisuudet

Teho

Tarkoituksenmukaisuus

Turvallisuus

Farmaseuttiset ominaisuudet

Asianmukainen ilmoitus

Lääkehoitosuunnitelma

- Lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan mm.
 - lääkehoidon vastuut, velvollisuudet ja lääkehoidon käytännön toteutus
 - Lääkehoidon riskit ja kuinka niihin varaudutaan
 - Käytetyimmät lääkkeet ja niihin liittyvät varotoimenpiteet (kuten lab.seuranta)
- Tähän kantsii töissä tutustua

Lääkityksen selvittäminen

- Asiakkaan lääkityksen varmistaminen tärkeää, jotta voidaan ehkäistä haittoja ja lääkityspoikkeamia
- Hoitajan pitää tietää asiakkaan lääkityksestä ja siihen liittyvistä tekijöistä, kuten allergioista
- Tiedonkulku eri ammattilaisten välillä
- Lääkelistaan kirjataan kaikki käytössä olevat lääkkeet (myös dieetti- ja kasvirohdosvalmisteet, vitamiinit, laksatiivit ja mahahappolääkkeet)

Lääkehoidon tarkistus

- On yksittäisen asiakkaan lääkityksen tarkistusta
- Tarkistetaan
 - Lääkkeiden annostukset
 - Antoajankohdat
 - Mahdolliset päällekkäisyydet ja yhteensopimattomuudet
- Voi tehdä esim samalla, kun jakaa lääkkeitä annostelijaan
- Jos vaikuttaa olevan jotain epäselvää -> ilmoitus hoidosta vastaavalle lääkärille

Lääkehoidon arviointi

Lääkärin tekemä yksittäisen asiakkaan lääkityksen tarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Nopea juttu, joten kovin tarkasti ei välttämättä keskitytä lääkityksiin liittyviin ongelmiin

Kokonaisarviointi moniammatillisessa tiimissä: vaatii paljon aikaa, joten yleensä tehdään vain valikoiduille asiakkaille

Lääkehoidon haasteet vammainen

- Vammaistyössä haasteet usein lääkkeen antamisessa tai esim. kyky niellä lääke, kieltäytyminen
 - Lääkkeiden murskaaminen
 - Toinen lääkemuoto?
- Vastuukysymykset
- Kommunikaatio (esim. osaako kertoa kivusta, sen helpottamisesta lääkkeellä jne.)
- Monta lusikkaa samassa sopassa esim. tk, kehitysvammapoliklinikka, osastot

Riskilääkkeet

- Veren hyytymistä estävät antikoagulantit
- Voimakkaat opiaattikipulääkkeet
- Rauhoittavat lääkkeet
- Metotreksaatti
- Solunsalpaajat eli sytostaatit

Riskilääkkeet
vammainen vammaistyössä?
Miten riskejä
voidaan
ennakoida?

Kirjaaminen

Seuranta

Sujuva kommunikatio

Riittävästi aikaa

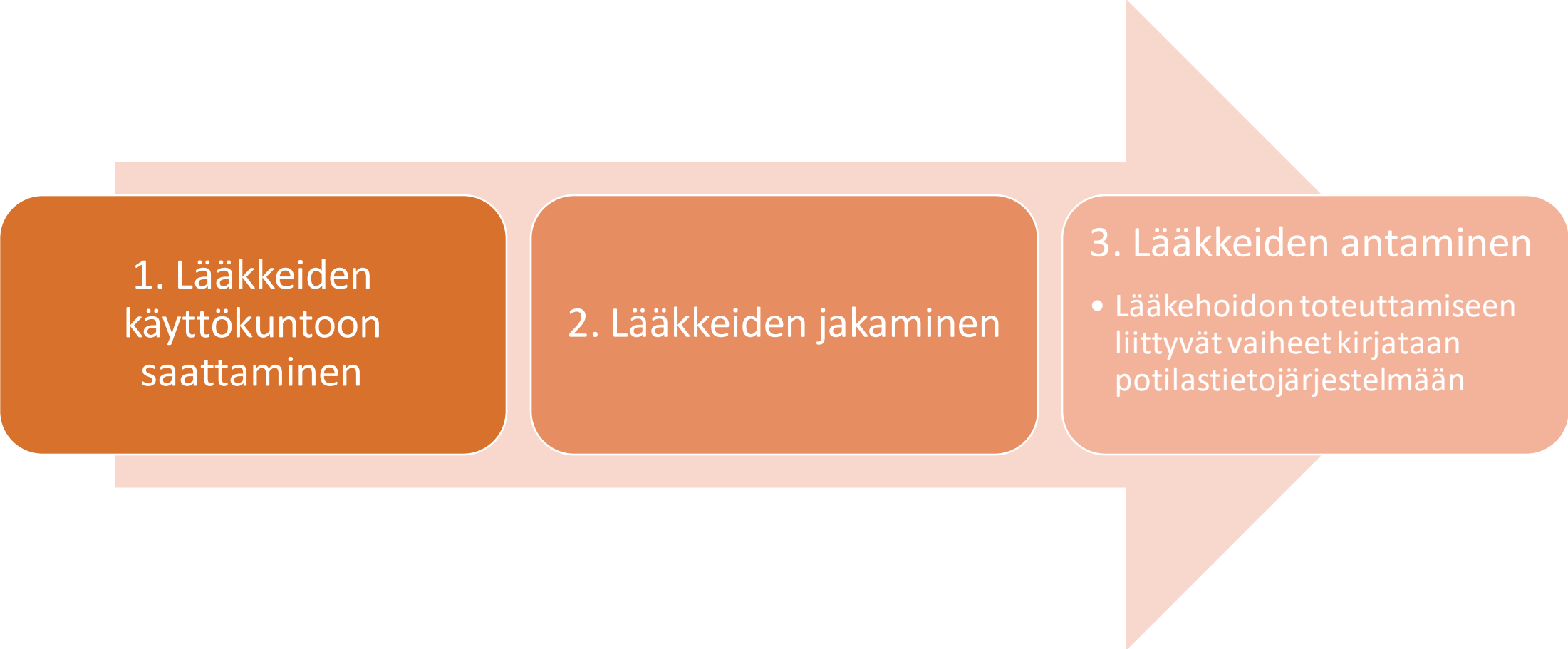

Päällekkäisyys lääkitys vammaistyössä yleistä

Lääkehoidon ohjaus vammainen

- Miksi ja miten ohjaan?
- Asiakkaan vastuu valinnoista vs. oma ammatillinen vastuu
- Ohjauksen tavoitteena, että asiakas saa riittävästi tietoa lääkehoidon eri vaiheista
 - Mikä lääke, miksi otetaan, miten otetaan
 - Haittavaikutukset, yhteisvaikutukset, sivuvaikutukset
- Suullisesti ja kirjallisesti, harjoittelu esim. lääkkeenjako yhdessä.
- Lääkkeenoton valvominen (jääkö lääke suuhun pyörimään)

Lääkkeiden annostelu ja antaminen

1. Lääkkeiden
käyttökuntoon
saattaminen

2. Lääkkeiden jakaminen

3. Lääkkeiden antaminen

- Lääkehoidon toteuttamiseen liittyvät vaiheet kirjataan potilastietojärjestelmään

1. Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen

Omat oikeudet

Sopiva työtila

Aseptiikka ja hygienia

Rokotussuoja

Valmistajan ohjeet (jos valmisteyhteenvedo tai pakkausseloste puuttuu, yhteys sairaala-apteekkiin tai lääkekeskukseen. Löytyy myös netistä.)

2. Lääkkeiden jakaminen

Lääkkeet annostellaan eli jaetaan asiakaskohtaisiin annoksiin lääkärin ohjeen mukaan

Jako esim. lääkelasiin, dosettiin, lääkekelloon tai vaikkapa ampullista ruiskuun

Tarkista lääkkeen nimi, vaikuttava aine, lääkemuoto, lääkkeen vahvuus, lääkkeen antokerrat ja ajat, mahdolliset päällekkäisyydet

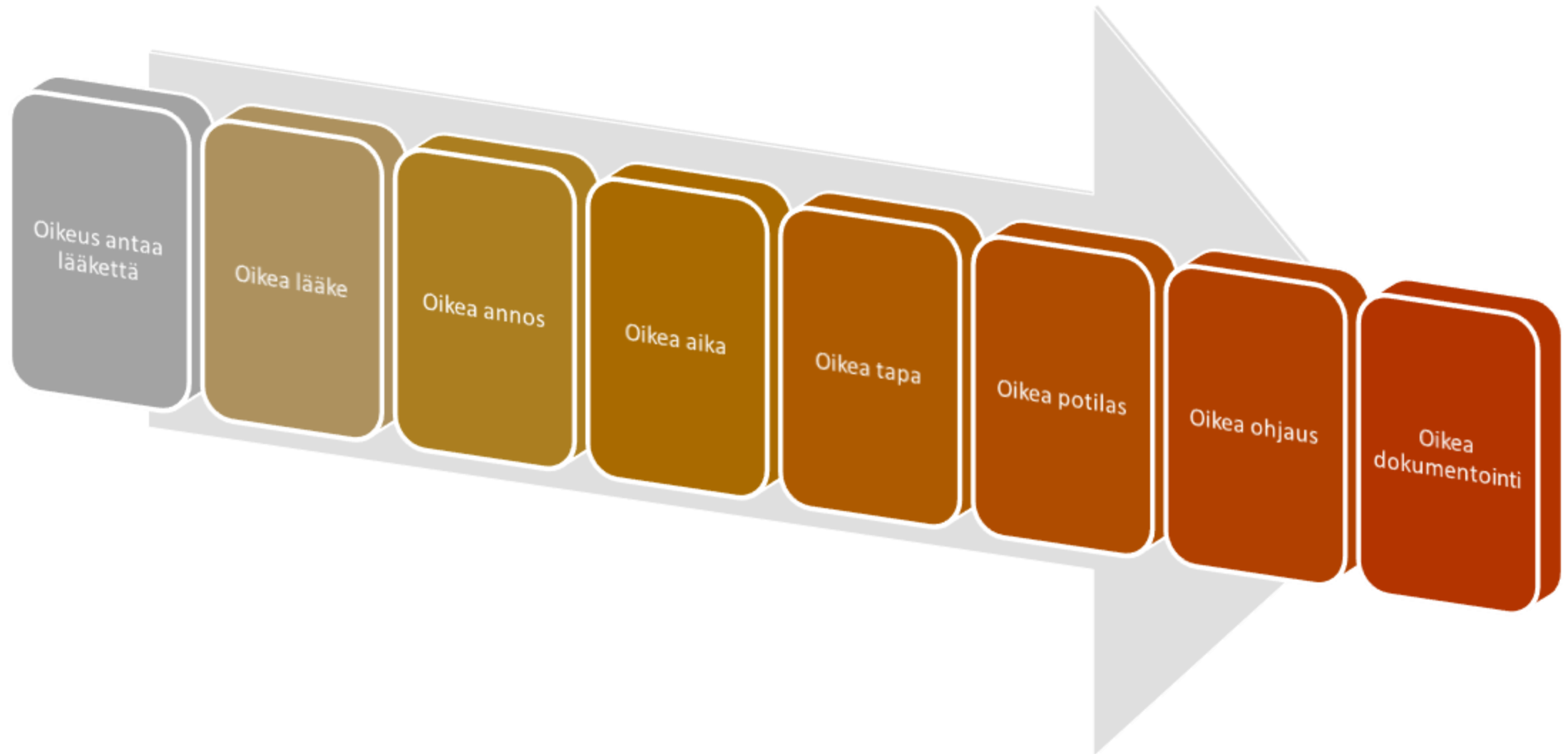
3. Lääkkeiden antaminen

Lähihoitaja voi antaa lääkkeitä luonnollista reittiä eli suuhun, peräsuoleen, emättimeen, iholle, korvaan, nenään, keuhkoihin

Kirjallisella luvalla myös i.m. ja s.c. pistokset, lääkkeettömän infuusiopussin vaihto ja luonnollista reittiä annettavat PVK-lääkkeet

7 O:n sääntö

7 O:n sääntö

Annosjakelu

- Mitä hyötyä annosjakelusta yksikölle/ asiakkaalle?
- Millaiset asiakkaat tästä hyötyvät?
- Miten annosjakelupussin sisältö tarkistetaan?